

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№1

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, yanvar.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikrarov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirathbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

INSON KAPITALINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	52
Dilnoza Ruziqulova Xoliqovna	
MAHALLIY BUDJET DAROMADLAR BAZASINI BAHOLASH SAMARADORLIGINI TAKOMILLASHTIRISH.....	56
Isoqov Zafarjon Zokirjonovich	
INNOVATSION IQTISODIYOTDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA XALQARO TAJRIBA	60
Maksumova Umidaxon Sadikjonovna	
ОЛИГОПОЛИЯ И ТЕОРИЯ ИГР	64
Камилова Наргиза Абдукаххоровна, Наимов Самандар Раджабович	
ЦИФРОВЫЕ ИНВЕСТИЦИИ НА ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОМ ТРАНСПОРТЕ: НОВАЯ ЭРА ЭФФЕКТИВНОСТИ	67
Каракулов Фарход Зайпудинович	
MEVA-SABZAVOTCHILIK MAHSULOTLARINING EKSPORT SALOHİYATINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINING INNOVATSION YECHIMLARI	72
Ergashev Jamshid Axmadaliyevich	
MOLIYAVIY AKTIVLARNING IQTISODIY MOHIYATI VA TIJORAT BANKLARIDA ULARNING SIFAT MEZONLARINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	77
Iskandarova Munisa Hasan qizi	
MOLIYAVIY RISKLARNI BOSHQARISHDA SUN'IY INTELLEKTNI QO'LLASH IMKONIYATLARI	82
Xojiyev Jaxongir Dushabayevich, To'xtayev Kamol Po'latovich	
MARKETING VA BOZOR IQTISODIYOTI SHAROITIDA TAYYOR KIIYIMLARNING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	87
Bababekova Gulchexra Baxtiyarovna	
NAMANGAN VILOYATI QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA MODERNIZATSIYA JARAYONLARIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNING IQTISODIY AHAMIYATI	93
Odilova Malika Abdushukur qizi	
TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	98
Toshtemirov Xojjakbar Qahramon o'g'li	
ТУРИЗМ КАК ФАКТОР УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ СТРАНЫ	103
Артикова Шохида Ильясовна	
MINTAQALARDA OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARI INNOVATSION SALOHİYATINI BOSHQARISH METODOLOGIYASINI JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	107
Dadamirzayev Muzaffar Xabibullayevich	
THEORETICAL ASPECTS OF SERVICES IN THE CONTEXT OF UZBEKISTAN'S ECONOMIC TRANSFORMATION	114
Umidjon Normurodov, Qodirov Yusufbek Suyunbek ugli	
РАЗВИТИЕ ПРЕДПРИЯТИЙ ОБУВНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ В УСЛОВИЯХ ФОРМИРОВАНИЯ МАРКЕТИНГОВЫХ ИННОВАЦИЙ	120
Расулов Нозимжон Набиджонович	
QISHLOQ XO'JALIGI SOHASIDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARNING JORIY QILINISHI VA UNI OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDAGI AHAMIYATI.....	125
Saburov Jumanazar Saliyevich	
KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI VA ICHKI BOZORNI KENGAYTIRISH IMKONIYATLARI	129
Mayliyeva Sadoqat Safayozovna	
ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ ТРАНСПОРТНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ В УСТОЙЧИВОМ РАЗВИТИИ УЗБЕКИСТАНА.....	134
Убайдуллаев Худоёр Бахтиёр угли	

MINTAQANI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARI SALOHİYATIDAN SAMARALI FOYDALANISHNING XORIJ TAJRIBASI	141
Xayitov Rustam Burxonovich	
BARQAROR MOLIYALASHTIRISH KONSEPSIYASIGA MUVOFIQ "YASHIL" INVESTITSİYALARNI RIVOJLANTIRISH.....	146
Abduraxmonov Alimardon Sodiқ o'g'li	
BANK XIZMATLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI MARKETINGDAN FOYDALANISH.....	151
Dushamov Maxmudjon Maksudbekovich	
HUDUDLARDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI VA ISTIQBOLLARI	159
Ibodova Dilsora Ibodovna	
INVESTITION PORTFELLARNI SHAKLLANTIRISH, BAHOLASH VA BOSHQARISH.....	165
Baymanova Mavlyuda Djurayevna, Abdullaeva Shohista	
KICHIK XIZMATLAR FAOLIYATINI RASMIYLASHTIRISH ORQALI AHOLI BANDLIGI KO'RSATKICHLARINI OSHIRISH.....	170
Xalimbetov Farxad Bagibekovich	
MONOPOLIYAGA QARSHI BOSHQARUV TIZIMINI RIVOJLANTIRISH: XORIJIY TAJRIBA VA MILLIY YONDASHUVLAR.....	173
Akbarov Jasur Ikromjon o'g'li	
СТАТИСТИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ДИНАМИКИ И СЕЗОННОСТИ ДОХОДОВ НАСЕЛЕНИЯ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	179
Салиходжаева Умида Абдуакбар кизи	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDAGI TALABNI PROGNOZLASHNING CHAKANA MARKETING INNOVATSİYASINI TAKOMILLASHTIRISHDAGI ROLI	186
Ostonaqulova Gulsaraxon Muhammadyoqub qizi	
TEMIR YO'L YO'LOVCHI TASHISH KORXONALARI IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH MODELLARI	200
Eshboyev Ulug'bek Farxodovich	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA MOLIYAVIY HISOBOT VA AUDIT METOLOGİYASINI TAKOMILASHTIRISH	205
Zufarova Zilola Raxim qizi	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN RISKLARNI BOSHQARISH MEXANIZMIGA TA'SIR QILUVCHI OMILLARNING EKONOMETRIK TAHLILLARI	216
Rahmonqulov Temirbek Eshmamatovich	
MULKIY SOLIQLARNING MAHALLIY BUDJET DAROMADLARINI SHAKLLANTIRISHDAGI TA'SIRINI BAHOLASH.....	222
Aliyarov Olim Abdug'aparovich	
AVTOMOBIL SANOATIDA MAHSULOT BILAN BOG'LIQ XIZMATLAR TASNIFI	231
Saidov Dilshodbek Razzakovich	
UY-JOY FONDINI SAMARALI TASHKIL QILISH VA TAKOMILLASHTIRISHNING XORIJIY TAJRIBALARI.....	236
Otajonov Tohirjon Xo'janazar o'g'li	
TURIZMNI IQTISODIYOTDA TO'G'RIDAN TO'G'RI TA'SIRINI STATISTIK TADQIQOTI.....	241
Jumanova Zilola Tuychiyevna	
RIVOJLANGAN DAVLATLAR BANK EKOTIZIMLARI VA O'ZBEKISTON BANK EKOTIZIMLARINING RIVOJLANISHI VA QIYOSIY TAHLILI	248
X.R. Aliyev	
O'ZBEKISTON OLIY TA'LIM TIZIMI UCHUN DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGI ASOSIDA BOSHQARUV METODOLOGİYASINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	254
Abdullayev Javohir Abdumalik o'g'li	
OROL BO'YI MINTAQASIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI INNOVATSION BOSHQARISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	259
Umarova Xusnora Dilmurod qizi	

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA ISHCHI KUCHIDAN SAMARALI FOYDALANISH ISTIQBOLLARI	264
Xolmurotov Salimbek Eshbekovich	
INNOVATSION KLASTERLARNI TASHKIL ETISH VA RIVOJLANTIRISHNING MOLIYAVIY MEXANIZMI	269
Quliyev Begimqul Melikovich	
ВОПРОСЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ИННОВАЦИОННЫМИ ПРОЦЕССАМИ В КОММЕРЧЕСКИХ БАНКАХ	276
Ахмедов Самандар Сайфуллоевич	
АГРОЭКОТУРИЗМ КАК НАПРАВЛЕНИЕ ДИВЕРСИФИКАЦИИ ЭКОНОМИКИ СЕЛЬСКИХ ТЕРРИТОРИЙ УЗБЕКИСТАНА	281
Хайдаров Ойбек Зоирович	
THE IMPACT OF DIGITALIZATION ON SERVICE QUALITY AND CUSTOMER SATISFACTION IN THE HOUSEHOLD SERVICE SECTOR: EMPIRICAL EVIDENCE FROM SAMARKAND REGION	287
Pardayev Sherzod Xolmurodovich, Yuldosheva Zulfizar Sayfullayevna	
DEVELOPMENT OF INTERACTIVE MODELING METHODS FOR THE SYNTHESIS OF INTELLIGENT CONTROL SYSTEMS FOR TECHNICAL OBJECTS IN THE DIGITAL ECONOMY	293
Mamutova Aygul Kalmurzaevna	
TIJORAT BANKLARIDA INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISHDA RISKLARNI BOSHQARISH MASALALARI	298
Abdurazakova Nasiba Sultanovna	
YANGI O'ZBEKISTON SHAROITIDA SOLIQ MA'MURIYATCHILIGI TRANSFORMATSIYASI VA UNING MOLIYAVIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRI	303
Tashmuxeimova Yayra Atxamovna	
ZAMONAVIY AXBOROT TIZIMLARI ORQALI SOLIQ QARZDORLIGINI UNDIRISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI ASOSIDA TAHLIL	308
Maxmadustov Jalol Maxmadustovich	
TA'LIM MIGRATSIIYASI VA INTEGRATSIIYA KO'RSATKICHLARINI STATISTIK TAHLILI: YEVROPA ITTIFOQI (SIRIUS) TAJRIBASI VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI	314
Abdullayeva Gulhayot Shuhratovna	
HUDUDIIY SANOAT KORXONALARI FAOLIYATINI KO'P OMILLI STATISTIK TAHLIL ETISHDAGI ILG'OR XORIJIY TAJRIBALAR VA ULARDAN FOYDALANISH YO'LLARI	319
Tag'oyev Feruz Yorqulovich	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ORQALI HUDUDIIY INVESTITSIIYA MUHITINI TAKOMILLASHTIRISH: QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA TAHLIL VA TAVSIYALAR	326
Egamberdiev Abbasxon Sherali o'g'li	
KICHIK BIZNESDA INNOVATSION FAOLIYATNI TASHKIL ETISH VA RAG'BATLANTIRISH MEXANIZMLARI	331
Nurullayev Baxrom Botirovich	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHDA RIVOJLANGAN MAMLAKATLAR TAJRIBASIDAN FOYDALANISH	337
Ne'matova Mavsuma	
ZAMONAVIY IQTISODIYOTDA ISLOMIY MOLIYA VA NOBANK KREDIT TASHKILOTLARIDA STRATEGIK BOSHQARUVNING NAZARIY ASOSLARI	341
Galatov Abbas Alibekovich, Xalilov Nurullo Xamidillayevich	
IQTISODIIY FAOLLIKNI OSHIRISHGA QARATILGAN DAVLAT FISKAL SIYOSATI HOLATI TAHLILI	346
Xudayberginova Nigora Turgunbayevna	
MEHNATGA HAQ TO'LASHTIRISH MOHIYATI VA ULARNI HISOBGA OLIHNING ASOSIY VAZIFALARI	356
Anvar Raximov Maxmarasulovich	
"CRADLE TO CRADLE" VA "CRADLE TO GRAVE" KONSEPSIYALARINING UMUMIY VA XUSUSIY JIHATLARI	360
Sodikov Zokir Rustamovich	
MINTAQADA PARRANDACHILIK SANOATINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI	366
Qarshiyev Obidjon Egamberdievich	

AKSIYADORLIK JAMIYATLARINING BARQAROR RIVOJLANISH STRATEGIYALARI VA MINTAQA IQTISODIYOTIGA TA'SIRI: KEYNESIAN YONDASHUV NUQTAI NAZARIDAN.....	370
Shermatov G'ofurjon G'ulamovich	
QURILISH KORXONALARIDA INQIROZGA QARSHI BOSHQARUVNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI (ROSSIYA TAJRIBASI)	377
O'rinboyev Doniyorjon Baxtiyorjon o'g'li	
RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA YASHIL XIZMATLAR SEKTORINING TRANSFORMATSIYASI.....	385
Aliqulova Laylo Ziyadin qizi	
VIRTUAL TA'LIM MUHITI ORQALI TALABALARNING MULOQOT KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH OMILLARI.....	390
Bozorova Muazzam Hamid qizi, Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi	
MINTAQA IQTISODIYOTIDA TRANSPORT INFRATUZILMASINI TAKOMILLASHTIRISH KO'RSATKICHLARINI EKONOMETRIK MODELASHTIRISH VA PROGNOZLASHTIRISH	395
Qo'ziyboyev Umarbek Ulug'bekovich	
ОЦЕНКА СТОИМОСТИ И РИСКОВ ПРЯМЫХ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ (FDI)	400
Бахтиярова Дильноза Мадминджановна	
XIZMAT KO'RSATISH TARMOQLARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA MONOPOLIYAGA QARSHI NAZORATNING AHAMIYATI.....	407
Bekbutayev Nodirjon Fayzullayevich	
O'ZBEKISTONDA INTEGRATSIYALASHGAN YASHIL MOLİYALASHTIRISH ARHITEKTURASI: KONSEPTUAL MODEL VA AMALIY TAKLIFLAR.....	412
Quliyev Ulug'bek Mirzayevich	
BANK TIZIMI FAOLIYATI MISOLIDA MOLİYAVIY ISLOHOTLAR SHAROITIDA KORXONALAR LIKVIDLIGINI OSHIRISH MASALALARI.....	419
Iminova Nurjahan Qodirjon qizi, Karimov Sardorbek Shuxratjon o'g'li	
BOJXONA HUDUDIDA QAYTA ISHLASH BOJXONA REJIMINING SANOAT RIVOJI VA EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISHDAGI O'RNI	423
Baxtiyor Abduganiyev, Nodira Saidbaxromova	
СТРАТЕГИЧЕСКАЯ РОЛЬ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В СТАНОВЛЕНИИ ИННОВАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКИ И ОБЕСПЕЧЕНИИ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ	427
Li Kristina Alekseyevna, Элназарова Шарифа Исроиловна, Эшпулатов Достонбек Боходир огли	
TOVAR-XOMASHYO BIRJASIDA SAVDO TURLARINING SHAKLLANISHI VA ULARNING BOZOR SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	432
Xudayberdiyev Kamoliddin Ustemirovich	
THE ROLE OF CORPORATE STRUCTURES IN THE DEVELOPMENT OF GLOBAL FINANCIAL RELATIONS.....	438
Kurbaniyazov Shakhzodbek Karimovich	
BANKLARNI MODERNIZATSIYA VA TRANSFORMATSIYA QILISH JARAYONIDA INVESTITSION KREDITLASH SAMARADORLIGINI TA'MINLASH VA UNI OSHIRISHNING ASOSIY YO'LLARI	442
Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li	
KICHIK BIZNESDA RAQAMLI MARKETING: O'ZBEKISTON SHAROITIDA SAMARADORLIK VA INTEGRATSIYA MODELLARI	446
Kamilov Farxod Shamilevich	
TASHQI SAVDODA EKSPORTNING MAKROIQTISODIY AHAMIYATI	453
Abdivaliyev Shahzodbek Xayrullayevich, Mutalov Sultonbek Abduraim o'g'li, Baymanova Mavlyuda Djurayevna, Ubaydullayeva Gulchexra Erkabayevna, Aipova Iroda Ikramovna	
РАЗВИТИЕ АСПЕКТОВ МАРКЕТИНГА В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ СПОРТИВНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ.....	459
Юсупов Махамадамин, Закирова Умида Махамадаминовна	
LIZING OLUVCHI KORXONALARDA BUXGALTERIYA HISOBINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA YURITILISHI	462
Sadritdinov Baxodir	

YASHIL IQTISODIYOT VA KICHIK BIZNES RIVOJLANISHINING NAZARIY-KONSEPTUAL ASOSLARI	467
Isroilov Dilshodbek Rustamovich	
TEXNOLOGIK RESURLARNI BOSHQARISHDA STRATEGIYALARDAN FOYDALANISH	474
Kazakov Olim Sabirovich	
OLIY TA'LIM EKSPORT XIZMATLARINING IQTISODIY AHAMIYATI HAMDA ZARURLIGI.....	479
Abdusattarova Dildora Bohodirovna	
SANOAT KORXONASIDA INNOVATSION JARAYONLAR SAMARADORLIGINI TAHLIL QILISHNING METODIK YONDASHUVLARI.....	485
Kurbanova Shaxnoza Yuldashbayevna	
ISHLAB CHIQARISH XARAJATLARI HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI.....	491
Kafiyev Xojiakbar Xosilbek o'g'li	
BOSHQARUV HISOBINI TASHKIL QILISH YO'NALISHLARI.....	496
Xolmatov Otabek Oybek o'g'li	
INSON KAPITALIGA INVESTITSİYALAR.....	499
Sheraliyeva Saida Azatovna	
TURIZM INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISH VA IQTISODIY MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHDA KLASTER USULLARINI QO'LLASH.....	504
Mizrob Maxmudovich Tashov	
МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОЦЕНКЕ СТОИМОСТИ КОМПАНИИ В ПРОЦЕССАХ СЛИЯНИЙ И ПОГЛОЩЕНИЙ.....	514
Ли Илларион Георгиевич	
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ВИДОВ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ТУРИЗМА УЗБЕКИСТАНА.....	519
Ахмедходжаев Равшан Темурович	
УСТОЙЧИВОЕ И ЦИФРОВОЕ РАЗВИТИЕ РЕГИОНАЛЬНОГО ТУРИЗМА: ЭВОЛЮЦИЯ ТЕОРЕТИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ И МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВАНИЯ	525
Усманова Азиза Баходировна	
O'ZBEKISTONDA TURIZMNI INNOVATSION ASOSDA RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI VA ZARURIYATI.....	529
Temurbek Olimovich Mamayunusov	
КОМПЛЕКСНОЕ УЧЁТНО-АНАЛИТИЧЕСКОЕ СОПРОВОЖДЕНИЕ ПРОЦЕССОВ УПРАВЛЕНИЯ ДЕНЕЖНЫМИ ПОТОКАМИ ПРЕДПРИЯТИЯ.....	536
Эркинбаев Якуббой Хушнуд угли	
ISLOMIY MOLIYA INSTRUMENTLARINING DAVLAT QARZ BARQARORLIGINI TA'MINLASH VA QARZ SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISH INSTITUTSIONAL VA AMALIY QO'LLANISH IMKONIYATLARINI KENGAYTIRISH	541
Raxmatov Hamid Hasan o'g'li, Akramov Azizjon Kabirovich	
O'ZBEKISTON SUG'URTA SEKTORIDA INSTITUTSIONAL VA INVESTITSION OMILLARNING MOLIYAVIY BARQARORLIKKA QO'SHMA TA'SIRI.....	549
Fayziyev Oybek Raximovich	
INSTITUTIONALIZATION OF PUBLIC ADMINISTRATION EFFECTIVENESS: A COMPARATIVE ANALYSIS OF OECD COUNTRIES' EXPERIENCE IN GOVERNANCE FOR PUBLIC ADMINISTRATION REFORM.....	556
Sarvar Saidov Khairulloyevich	
O'ZBEKISTONDA INNOVATSION TADBIRKORLIKNI QO'LLAB-QUVVATLASHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	562
Zaynutdinova Umida Djalalovna, Miraxmedova Maftuna Ibragimovna	
SAMARQAND VILOYATIDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA INSON KAPITALINING ROLI.....	568
Gulnora Mardievna Shadieva, Avazova Charos	
ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ ДОХОДОВ РАБОТНИКОВ ВУЗОВ В УСЛОВИЯХ ТРАНСФОРМАЦИИ СФЕРЫ УСЛУГ	572
Шадиева Гулнора Мардиевна, Рустамова Фируза	

KICHIK BIZNES KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISH.....	578
Eminchayev Baxodir Sadikovich	
MINTAQA IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA BARQAROR RIVOJLANISH OMILLARINING NAZARIY TAHLILI.....	583
Tuyev Abdurahmon Yusubovich	
AKTIVLAR SIFATIGA TA'SIR ETUVCHI MAKROIQTISODIY VA INSTITUTSIONAL OMILLARNING TAHLILI.....	587
Rasulov Muxammad Bobur Fazliddin o'g'li	
TIJORAT BANKLARINING MUAMMOLI KREDITLARI (NPL) KO'RSATKICHI ORQALI BANK TIZIMI BARQARORLIGINI BAHOLASH.....	594
Xanmuratov Roushenbek Xalmuxammetovich, Vaxabov A.V.	
AKSIYADORLAR BILAN MANFAATLI MUNOSABATLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISHDA AKSIYADORLAR VA ULARNING HUQUQLARINI TA'MINLASH.....	600
Raimov Farrux Avazjon o'g'li	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНВЕСТИЦИЙ В РАЗВИТИЕ ЭКОНОМИКИ СТРАНЫ В ТУРИСТИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ.....	605
Мирпулатова Луиза Мансуровна, Абдумажидов Шахзод Шерзод угли	
O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNESNING YAIMDAGI ULUSHI VA UNING IQTISODIY BARQARORLIKKA TA'SIRI.....	610
Bo'stonova Nilufar Abdusmatovna	
MAISHIY XIZMATLAR SOHASIDA INNOVATSION KLASSTER MODELINI JORIY ETISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	615
Normurodova Zebo Eshmaxmatovna	
SURXONDARYO VILOYATI ISHLAB CHIQUVCHI SANOAT KORXONALARI RAQOBATBARDOSHLIGI KO'RSATKICHLARINING STATISTIK TADQIQOTI.....	619
Buriyev Ubaydulla Bozor o'g'li	
MAMLAKATIMIZDA SOLIQ MA'MURCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI VA ULARNI YECHIMLAR.....	623
Normurzaev Umid Xolmurzaevich	
YASHIL IQTISODIYOT RIVOJLANISHINING ASOSIY OMILLARI VA ULARNI BOSHQARISH MASALALARI.....	630
Yuldasheva Nazokat Muzaffar qizi	
AXBOROT MAHSULOTLARI BIZNESINING BARQAROR RIVOJLANISH MEKANIZMI: MONITORING VA BAHOLASH TIZIMI.....	635
Abdullayev Abdulla Fayzulla o'g'li	
O'ZBEKISTONDA BANK TIZIMINI RAQAMLASHTIRISH TENDENSIYALARI VA MUAMMOLARI.....	640
Raxmanova Iroda Xasilovna	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARINI TRANSFORMATSIYA QILISH VA RAQAMLASHTIRISH: MUAMMOLAR VA STRATEGIK YO'NALISHLAR.....	645
Turgunov Abror Kadirovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT DAVRIDA BANK XIZMATLARI VA MOLIVAVIY TEXNOLOGIYALARNING TARAQQIYOTI.....	650
Muminova Marguba Mamirkulovna	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	655
Ulashev Xubbim Askarovich	
KADRLAR SIYOSATI VA DAVLAT XIZMATI SAMARADORLIGINI BAHOLASH HAMDA RIVOJLANTIRISHNING MILLIY MODELINI YARATISH.....	659
Turayev Laziz Shokirovich	
BALIQ YETISHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNING O'RNI VA AHAMIYATI.....	664
Bo'ltakov Sardor Oqbo'ta o'g'li	

QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'INI UNDIRISH JARAYONIDA SOLIQ TAFOVUTINI (VAT GAP) ANIQLASH VA BAHOLASH USULLARI: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON SHAROITIDA ADAPTIV YONDASHUV.....	670
Urazmatov Jonibek Musurmanovich	
HUDUDLAR SOLIQ SALOHİYATI: OMILLAR VA NATIJA.....	675
Baxtiyorov Umid Kaxramon o'g'li	
AN'ANAVIY HUNARMANDCHILIKNI RAQAMLI PLATFORMALAR ORQALI INNOVATSION TRANSFORMATSIYA QILISH MEXANIZMLARI.....	680
Ermetov A.I.	
TA'MINOT ZANJIRINI BOSHQARISHDA SUPPLY CHAIN CONTROL TOWER KONSEPSIYASIDAN FOYDALANISH AFZALLIKLARI.....	686
Yuldashev Abduxakim Abdukarimovich	
KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA AXBOROT RESURSLARINING BOSHQARUV MODEL VA UNING IQTISODIY SAMARADORLIKKA TA'SIRI.....	691
Yo'ldoshev Nodirbek Ne'matjon o'g'li	
DAVLAT FUQAROLIK XIZMATIGA MENTORLIK TIZIMINI TATBIQ QILISHNING METODOLOGIK ASOSLARI.....	696
Xurshida Maxmadaminova	
QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'INING HISOB-KITOB VA UNDIRISH TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI.....	706
Jumanazarov Alisher Toshtemir o'g'li	
ПРАКТИКА ИСПОЛЬЗОВАНИЯ КЛЮЧЕВЫХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ ГОСУДАРСТВЕННЫМИ ФИНАНСАМИ УЗБЕКИСТАНА.....	715
Наимов Шохрух Шарофиддинович	
KORPORATIV DIVIDEND SIYOSATINING YANGI JIHATLARINI O'RGANISH: RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKAT MISOLIDA.....	723
Eshev Furqat A'zamovich	
RAQAMLI PLATFORMALAR ASOSIDA "AQLLI SHAHAR" BOSHQARUVINI TAKOMILLASHTIRISH: INSONGA YO'NALTIRILGAN YONDASHUV.....	730
Raximova Madina Shuxrat qizi	
HUDUDIY IQTISODIY TIZIMLARNI BOSHQARISHNING TASHKILIY TUZILMALARI.....	737
Umarov Oqil Omiljonovich	
MAMLAKATIMIZ TIJORAT BANKLARINING FOND BOZORIDAGI INVESTITSION FAOLLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	742
Yuldashev Fozil Turapovich	
MAKROIQTISODIY MUVOZANATNI MODELLASHTIRISHDA MATEMATIK USULLARNING TATBIQI VA PROGNOZLASHTIRISH SAMARADORLIGI.....	749
Abdiraimov Abbos Xolmurodovich	
ФАКТОРЫ РАЗВИТИЯ ТОРГОВЫХ ОТНОШЕНИЙ МЕЖДУ УЗБЕКИСТАНОМ И ГОСУДАРСТВАМИ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ.....	756
Мирзамухамедова Шахзода Акмалжон кизи	
O'ZBEKISTONDA IQTISODIY TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA STRATEGIK MENEJMENTNI RIVOJLANTIRISH.....	762
Ismadiyarov Alisher Abduraxmon o'g'li	
СПОСОБЫ ВЫРАЖЕНИЯ СОСТОЯНИЙ ЧЕЛОВЕКА ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИМИ ОБОРОТАМИ РУССКОГО ЯЗЫКА.....	766
Жумаев Шавкат ХХХ	
SUV XO'JALIGI SOHASIDA DASTURIY BUDJETLASHTIRISH BO'YICHA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI.....	769
Dilshod Pulatov, Dildora Mirzaeva	
МЕТОДЫ СБОРА И АНАЛИЗА ДАННЫХ ДЛЯ ОЦЕНКИ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТИ ЦИФРОВЫХ ИНВЕСТИЦИЙ.....	776
Каракулов Фарход Зайпудинович	

НЕФОРМАЛЬНАЯ ЗАНЯТОСТЬ И ТЕНЕВАЯ СТОРОНА ЭКОНОМИКИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН: АНАЛИЗ СТРУКТУРНЫХ ВЫЗОВОВ И ГОСУДАРСТВЕННЫХ МЕР ПО ЛЕГАЛИЗАЦИИ	782
Салахутдинова Юлдуз Голибовна	
OLIY TA'LIM MUASSASALARINI MOLIYALASHTIRISH MODELLARI VA ULARNING XUSUSIYATLARI	787
Xalikov Akmal Xolboyevich	
TIJORAT BANKLARDA MOLIYAVIY XIZMATLARNI DIVERSIFIKATSIYA QILISH ISTIQBOLLARI	793
Roziqov Behzod Bahrom o'g'li	
RAQOBATBARDOSH MUHITDA INNOVATSION MENEDJMENTNI JORIY ETISH MEXANIZMLARI	799
Siddikov Askar Axrorovich	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA MARKETING STRATEGIYASINI BAHOLASHNING MEZON VA USULLARI	803
Isakova Naima Ikromjonovna	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT BUDJETI DAROMADLARINI OSHIRISH IMKONIYATLARI	809
Abdullayeva Iroda Shuxrat qizi	
MULTIMODAL TRANSPORT OQIMLARI SHAROITIDA LOGISTIKA XABLAR JOYLASHUVINI TANLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH	813
Umirzaqov Davlatjon Dolimjon o'g'li, Axmedova Muslima Djalolovna	
SUG'URTA ZAXIRALARINI MOLIYAVIY HOLAT TO'G'RISIDAGI HISOBOTDA AKS ETTIRISH TARTIBINI TAKOMILLASHTIRISH	818
Kodirkulov Oybek Turdiboyevich	
MINTAQAVIY IQTISODIYOTNI BOSHQARISHNING XORIJIY Tajribalari	826
Nazarov Nazirjon Narzilloevich	
BUDJET TASHKILOTLARIDA MOLIYAVIY HISOBOTLARNI TUZISH VA ULARNI TAHLIL QILISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI	830
Norqulova Qutlug'nigor Oloviddinovna	
XORIJIY DAVLATLAR Tajribasida boj-tarif siyosatini metodologik takomillashtirish MODELLARI	837
Pardayev Ilhomjon G'ulom o'g'li	
MAMLAKATIMIZDA SOLIQ MA'MURCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI (XORIJIY Tajriba asosida)	844
Bekmetov Xursandbek Ilxamovich	
SOTISH KANALLARINI TAKOMILLASHTIRISHDA MARKETING TADQIQOTLARIDAN FOYDALANISH	850
Abduxalilova Laylo Tohtasinovna	
MINTAQ IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA XIZMATLAR SOHASINING O'RNI VA OBYEKTIV ZARURIYATI	857
Achilova Firuza Kurbanovna	
TIJORAT BANKLARINING RESURS BAZASINI MUSTAHKAMLASH VA INVESTITSION KREDITLASH IMKONIYATLARINI KENGAYTIRISH TAHLILI	862
Faxriddinov Temur Faxriddin o'g'li	
XIZMATLAR SOHASIDA MIJOZLAR BILAN O'ZARO MUNOSABATLARNI RIVOJLANTIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA BAHOLASH MEZONLARI	867
Ismailova Ma'mura Eldorovna	
O'ZBEKISTONDA YASHIL TADBIRKORLIKNI MOLIYALASHTIRISH MEXANIZMLARI VA MANBALARI	874
Rustamova Dilsabaxon Djurayevna, Baratov Maxsudali Nazaraliyevich	
KORXONA FAOLIYATIDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH	881
Xashimova Dilyora Paxritdinovna	
TURIZM SOHASIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGI (DXSH) LOYIHALARINI BOSHQARISHDA ESG VA BMTNING BARQAROR RIVOJLANISH MAQSADLARI (UNSDG) KONSEPSIYALARINING O'ZARO BOG'LIQLIGI	888
Masharipov Ravshan Rajabboyevich	

IQTISODIY, MOLIYAVIY, INVESTITSIYA VA SOLIQ SALOHİYATINING O'ZARO BOG'LIQLIGINING NAZARIY XUSUSIYATLARI.....	893
Jurayev Xusan Atamuratovich	
TIJORAT BANKLARIDA MOLIYAVIY RISKLAR BOSHQARUVINI TAKOMILLASHTIRISH STRATEGIYALARI.....	900
Kadirov Abdumalik Matkarimovich, Abduqodirova Shahzoda Ilhomidin qizi	
MINTAQA IQTISODIYOTINI IQTISODIY-EKOLOGIK JIHATDAN RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	904
Xoliyorova Shoxista Qahramon qizi, Barnoqulova Marjona Otabek qizi	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA MOLIYAVIY AKTIVLAR PORTFELLARINI RISK-DAROMAD DILEMMASI ASOSIDA OPTIMALLASHTIRISH (G. MARKOVIS VA J. TOBINNING PORTFEL NAZARIYASI ASOSIDA)	909
Kurbonov Xayrilla	
MAMLAKATIMIZNING BARQAROR IQTISODIY O'SISHGA ERISHISHDA SUN'IY INTELLEKT TIZIMLARINI QO'LLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILASHTIRISH	915
Mirzayev Rustam Ro'ziyevich	

MAMLAKATIMIZNING BARQAROR IQTISODIY O'SISHGA ERISHISHDA SUN'IY INTELLEKT TIZIMLARINI QO'LLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILASHTIRISH

Mirzayev Rustam Ro'ziyevich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
mustaqil tadqiqotchisi

Annotatsiya. Ushbu maqola O'zbekiston sharoitida barqaror iqtisodiy o'sishga erishish maqsadida sun'iy intellekt (SI) tizimlarini qo'llash metodologiyasini takomillashtirishga bag'ishlangan. Tadqiqotning asosiy maqsadi — SI texnologiyalarining milliy iqtisodiyot tarmoqlariga (masalan, qishloq xo'jaligi, sanoat yoki xizmatlar sohasiga) integratsiyalashuvining samarali mexanizmlarini ishlab chiqishdir. Maqolada mavjud xorijiy va mahalliy tajribalar tahlil qilinib, SI'ni joriy etishdagi institutsional, texnik va kadrlar muammolari aniqlandi. Asosiy natija sifatida SI asosidagi qaror qabul qilish tizimlarini iqtisodiy rejalashtirishga tatbiq etishning takomillashtirilgan metodologiyasi taklif etilgan. Ushbu metodologiya SI xavfsizligi, shaffofligi va iqtisodiy samaradorligi tamoyillariga asoslangan. Tadqiqot natijalari iqtisodiy rivojlanish strategiyalarini ishlab chiqishda va SI texnologiyalaridan foydalanishda amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, raqamli iqtisodiyot, barqaror iqtisodiy o'sish, xorijiy tajriba, innovatsion boshqaruv, texnologik transformatsiya, samaradorlik.

Abstract. This article is devoted to improving the methodology for applying artificial intelligence (AI) systems in order to achieve sustainable economic growth in the conditions of Uzbekistan. The main goal of the research is to develop effective mechanisms for integrating AI technologies into national economic sectors (for example, agriculture, industry or services). The article analyzes existing foreign and domestic experiences and identifies institutional, technical and personnel problems in the implementation of AI. As a main result, an improved methodology for implementing AI-based decision-making systems in economic planning is proposed. This methodology is based on the principles of AI security, transparency and economic efficiency. The results of the research are of practical importance in developing economic development strategies and using AI technologies.

Key words: artificial intelligence, digital economy, sustainable economic growth, foreign experience, innovative management, technological transformation, efficiency.

Аннотация. Статья посвящена совершенствованию методологии применения систем искусственного интеллекта (ИИ) для достижения устойчивого экономического роста в условиях Узбекистана. Основной целью исследования является разработка эффективных механизмов интеграции технологий ИИ в отрасли национальной экономики (например, сельское хозяйство, промышленность или сферу услуг). В статье анализируется существующий зарубежный и отечественный опыт, выявляются институциональные, технические и кадровые проблемы при внедрении ИИ. В качестве основного результата предлагается усовершенствованная методология внедрения систем принятия решений на основе ИИ в экономическое планирование. Данная методология основана на принципах безопасности, прозрачности и экономической эффективности ИИ. Результаты исследования имеют практическое значение при разработке стратегий экономического развития и использовании технологий ИИ.

Ключевые слова: искусственный интеллект, цифровая экономика, устойчивый экономический рост, зарубежный опыт, инновационный менеджмент, технологическая трансформация, эффективность.

KIRISH

So'nggi yillarda jahon miqyosida iqtisodiy o'sishning muhim omillaridan biri sifatida sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarini qo'llash jarayoni keng ko'lamda rivojlanmoqda. Sun'iy intellekt tizimlari iqtisodiy boshqaruv, ishlab chiqarish, moliya, ta'lim, sog'liqni saqlash va davlat ma'muriyatchiligi sohalarida samaradorlikni oshirish,

inson omilini kamaytirish hamda resurslardan oqilona foydalanishni ta'minlash imkonini bermogda. O'zbekiston ham raqamli iqtisodiyotga bosqichma-bosqich o'tish jarayonida sun'iy intellekt texnologiyalarini milliy iqtisodiyot tarmoqlarida keng qo'llashni ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida belgilagan. "Raqamli O'zbekiston - 2030" strategiyasi va "Sun'iy intellekt texnologiyalarini rivojlantirish konsepsiyasi"da mamlakat iqtisodiyoti, ta'lim, sog'liqni saqlash, transport va soliq tizimlarida SI yechimlarini joriy etish orqali barqaror iqtisodiy o'sishga erishish vazifalari aniq belgilab berilgan. Shunga qaramay, SI tizimlarini qo'llash metodologiyasini takomillashtirish dolzarb masala bo'lib qolmoqda. Chunki ushbu texnologiyalarni samarali joriy etish uchun tegishli ilmiy yondashuvlar, tahliliy modellar, me'yoriy-huquqiy asoslar va kadrlar salohiyati talab etiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Barqaror iqtisodiy o'sishga erishishda sun'iy intellekt tizimlarini qo'llash metodologiyasini takomillashtirish masalasi so'nggi yillarda iqtisodiy nazariya va amaliyotda eng dolzarb mavzulardan biriga aylandi. Xorijiy va mahalliy tadqiqotchilar bu borada turli ilmiy yondashuvlar va metodologiyalarni ishlab chiqqanlar.

Avvalo, J. Brynjolfsson va A. McAfee (2017) o'zlarining "Machine, Platform, Crowd" asarida sun'iy intellekt iqtisodiy o'sishni yangi texnologik inqilob bosqichiga olib chiqishini, lekin bu jarayonda boshqaruv tizimlarini qayta ko'rib chiqish zarurligini ta'kidlaydilar. Ularning fikricha, iqtisodiy barqarorlik raqamli texnologiyalarni inson kapitali bilan uyg'unlashtirish orqali ta'minlanadi.

K. Schwab (2016) tomonidan ilgari surilgan "To'rtinchi sanoat inqilobi" konsepsiyasida esa sun'iy intellekt, robototexnika va avtomatlashtirish iqtisodiy o'sishning yangi modelini shakllantiruvchi omillar sifatida ko'rsatiladi. Muallif iqtisodiyotning raqamli transformatsiyasini barqarorlik va inklyuzivlik bilan uyg'unlashtirish zarurligini alohida qayd etadi.

OECD (2021) tomonidan tayyorlangan "AI and the Future of Economic Growth" hisobotida esa sun'iy intellektning yalpi ichki mahsulot o'sishiga ta'siri empirik tahlil qilinib, SI texnologiyalarini keng joriy etgan mamlakatlarda ishlab chiqarish samaradorligi o'rtacha 10–15 foizga oshgani qayd etilgan.

Yaponiya tajribasida sun'iy intellekt "Society 5.0" konsepsiyasi asosida barqaror iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishning markaziy elementi sifatida ko'riladi. Yaponiyaning Iqtisodiy, savdo va sanoat vazirligi (METI, 2020) ma'lumotlariga ko'ra, sun'iy intellekt yordamida energetika, transport va sog'liqni saqlash sohalarida resurslardan foydalanish samaradorligi sezilarli darajada oshirilgan.

Janubiy Koreyada esa "Digital New Deal" dasturi doirasida sun'iy intellektni ishlab chiqarish, ta'lim va moliya sohalariga joriy etish orqali iqtisodiy o'sishni jadallashtirishga erishilmoqda. Korea Development Institute (KDI, 2022) tahlillariga ko'ra, SI texnologiyalarini joriy etish natijasida mamlakatning mehnat unumdorligi 2020–2025 yillar oralig'ida 12 foizga o'sishi kutilmoqda.

Germaniyada "Industrie 4.0" konsepsiyasi doirasida sun'iy intellekt ishlab chiqarish tizimlarining markaziy elementi sifatida qo'llanilib, iqtisodiy o'sishning raqamli infratuzilmaga asoslangan yangi modeli yaratilgan. Fraunhofer Institute (2021) tadqiqotlariga ko'ra, sun'iy intellekt texnologiyalari yordamida Germaniya sanoatida mahsulot ishlab chiqarish samaradorligi 18 foizgacha ortgan.

Mahalliy olimlardan M. Tohirov (2022), S. Karimov (2023) va N. Normurodov (2024) o'z tadqiqotlarida O'zbekistonda raqamli iqtisodiyotga o'tish jarayonida sun'iy intellekt tizimlarining iqtisodiy samaradorlikni oshirishdagi o'rni, shuningdek, bu jarayonda yuzaga kelayotgan tashkiliy va kadrlar muammolarini yoritganlar. Ularning fikricha, O'zbekiston sharoitida xorijiy tajribalarni milliy iqtisodiyot xususiyatlariga moslashtirish va ilmiy asoslangan metodologiyalarni ishlab chiqish zarur.

Yuqoridagi tahlillar shuni ko'rsatadiki, xorijiy mamlakatlar tajribasi sun'iy intellektni iqtisodiyotda qo'llashda tizimli yondashuv, ilmiy asoslangan siyosat va innovatsion infratuzilmaning mavjudligi barqaror o'sishni ta'minlashda muhim omil ekanligini isbotlaydi. Shu jihatdan, O'zbekiston uchun ushbu tajribalarni o'rganish va mahalliy sharoitda tatbiq etish iqtisodiyotning raqamli transformatsiyasini jadallashtirishga xizmat qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu maqolada qiyosiy tahlil hamda induksiya va deduksiya baholash usullaridan foydalanildi. Qiyosiy usuldan foydalanilib, barqaror iqtisodiy o'sishga erishishda sun'iy intellekt tizimlarini qo'llash metodologiyasining ahamiyatiga doir ma'lumotlar va ularning tahlillari amalga oshirilib, ilmiy xulosalar berildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekiston "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi doirasida sun'iy intellekt texnologiyalarini iqtisodiy boshqaruv tizimlariga joriy etishni boshladi. 2021-yilda "Sun'iy intellektni rivojlantirish strategiyasi" qabul qilinib, iqtisodiy tahlil, soliq boshqaruvi, bank tizimi va sanoat tarmoqlarida SI asosidagi metodologiyalarni ishlab chiqish yo'lga qo'yilmoqda. Barqaror iqtisodiy o'sishda sun'iy intellekt tizimlarini qo'llash metodologiyasi XX

asr o'rtalarida AQSh va Yevropada nazariy asosda paydo bo'lib, XXI asrda Xitoy, Janubiy Koreya va Yevropa ittifoqida amaliy shaklga ega bo'lgan.

AQShda sun'iy intellekt tizimlarini iqtisodiy rivojlanishda qo'llash metodologiyasining shakllanish bosqichlari:

1. Dastlabki bosqich (1950–1980-yillar) — ilmiy konsepsiyaning vujudga kelishi. 1956-yil — Dartmouth konferensiyasi (J. McCarthy boshchiligidagi) sun'iy intellekt ilmiy yo'nalish sifatida e'tirof etildi. 1960–70-yillarda AI dastlab harbiy, aerokosmik va ilmiy tadqiqotlarda qo'llanildi (DARPA loyihalari). Bu davrda SI metodologiyasi iqtisodiyotga emas, balki hisoblash va avtomatlashtirish modellariga asoslangan edi.

2. Texnologik rivojlanish bosqichi (1980–2000-yillar) — SI sanoat va biznesda. 1980-yillar — ekspert tizimlari (expert systems) ishlab chiqildi va ishlab chiqarish hamda moliyaviy tahlilda qo'llanila boshlandi. 1990-yillar — kompyuter texnologiyalari rivojlanib, SI iqtisodiy tahlil, bank risklarini baholash va logistika tizimlarida qo'llanila boshlandi. SI metodologiyasi bu davrda iqtisodiy samaradorlikni oshirish va inson resurslarini optimal boshqarish usullariga yo'naltirildi.

3. Raqamli iqtisodiyot bosqichi (2000–2015-yillar) — SI iqtisodiy siyosatning tarkibiy qismi sifatida. 2009-yil — AQSh hukumati "National Science and Technology Council" orqali SI tadqiqotlariga federal moliyalashtirish dasturini yo'lga qo'ydi. 2012–2015-yillar — big data va machine learning iqtisodiy prognozlash, moliyaviy tahlil va bozor modellarda faol qo'llanildi. Shu yillarda iqtisodiy o'sishni rag'batlantiruvchi "Digital Economy Initiative" dasturi qabul qilindi.

4. Strategik bosqich (2016–2020-yillar) — milliy metodologiya va siyosatni shakllantirish. 2016-yil — "Preparing for the Future of Artificial Intelligence" hisobotida SI iqtisodiy o'sishning asosiy omili sifatida belgilandi. 2019-yil 11-fevral — Prezident Donald Trump tomonidan "Executive Order on Maintaining American Leadership in Artificial Intelligence" farmoni imzolandi. Shu bilan "National AI Initiative" (Milliy SI tashabbusi)ga asos solindi. Bu davrda AI R&D strategiyasi, etik qoidalar va iqtisodiy integratsiya metodologiyasi ilmiy asosda shakllandi.

5. Hozirgi bosqich (2021-yildan hozirgacha) — barqaror iqtisodiy o'sishga yo'naltirilgan SI metodologiyasi. 2021-yil — Prezident Joe Biden "National AI Research Resource (NAIRR)" tashabbusini joriy qildi, maqsad — ilmiy tadqiqot va iqtisodiy salohiyatni bog'lash. 2022-yil — "AI Bill of Rights Blueprint" qabul qilindi — bu inson huquqlari va barqaror rivojlanishni ta'minlovchi SI etika modelini belgilaydi. 2023-yil — "Executive Order on Safe, Secure, and Trustworthy AI" qabul qilindi — barqaror va xavfsiz iqtisodiy o'sish uchun SI modellari standartlashtirish, nazorat va monitoring tizimi joriy etildi. 2024–2025-yillar — SIning barqaror iqtisodiy o'sishdagi roli "National AI Strategy" doirasida strategik iqtisodiy rejalashtirishning asosiy qismi sifatida e'tirof etildi.

O'zbekiston hukumati SI'ni rivojlantirishga jiddiy e'tibor qaratmoqda, lekin bu ko'proq strategik yo'nalishlar va alohida tarmoqlarga oid chora-tadbirlar ko'rinishida amalga oshirilmoqda, yagona metodologiya ko'rinishida emas.

SI'ni joriy etishning asosiy tamoyillari va yo'nalishlari 2024-yil 14-oktabrdagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 14-oktyabrdagi "Sun'iy intellekt texnologiyalarini 2030-yilga qadar rivojlantirish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PQ-358-son¹ bilan tasdiqlangan Sun'iy intellekt texnologiyalarini 2030-yilga qadar rivojlantirish strategiyasida belgilangan. Bu strategiya quyidagilarni qamrab oladi: institutsional tizimni shakllantirish; SI etikasi va xavfsizligi talablarini joriy etish; kadrlar salohiyatini oshirish; tarmoqlar (sog'liqni saqlash, ta'lim, moliya, davlat xizmatlari) kesimida SI'ni joriy etish (1-jadval).

1-jadval. O'zbekiston barqaror iqtisodiy o'sishga erishishda sun'iy intellekt tizimlarini qo'llash metodologiyasi

Bosqich	Maqsad	O'zbekiston sharoitidagi Asosiy muammo	Takomillashtirilgan Metodologik Yechim
Ma'lumotlar fondi	Sifatli va katta hajmli ma'lumotlar bazasini yaratish.	Davlat organlari va sohalararo ma'lumotlarning fragmentatsiyasi (parchalanishi) va standartlashtirilmaganligi.	Yagona milliy ma'lumotlar standarti ma'lumot almashinuvi platformasi ni ishga tushirish.
Modelni shakllantirish	Samarali va milliy xususiyatlarga mos SI modellarini yaratish.	"Data Scientist" kadrlarining yetishmasligi va yuqori hisoblash quvvati resurslariga cheklanganlik.	Ilmiy muassasalar bazasida Milliy SI Resurslarini Birlashtirish Markazi ni tashkil etish va uzoqdan kirish imkonini berish.
Samara va barqarorlik	SI natijasida erishilgan iqtisodiy o'sishni muntazam o'lchash va monitoring qilish.	SI'ning investitsion samaradorligini baholashning aniq, rasmiy metodikasi yo'qligi.	Har bir iqtisodiy tarmoqda SI joriy etish uchun KPI (Asosiy Samardorlik Ko'rsatkichlari) ga asoslangan baholash metodikasini majburiy kiritish.

¹ <https://lex.uz/docs/-7158604>

O'zbekistonda barqaror iqtisodiy o'sishga erishish uchun mavjud SI joriy etish zanjiridagi asosiy to'siqlar va ularni bartaraf etishga qaratilgan takomillashtirilgan yechimlarni (Sizning metodologik takliflaringizni) aks ettiradi.

Xitoy Xalq Respublikasi (XXR) SI tizimlarini iqtisodiyotga tatbiq etish bo'yicha dunyodagi eng markazlashgan va strategik yondashuvlardan biriga ega. Ularning metodologiyasi asosan davlat tomonidan boshqariladigan (top-down) strategik hujjatlarga asoslanadi, masalan, "2030-yilgacha Yangi Avlod Sun'iy Intellektni Rivojlantirish Rejasi" (AIDP, 2017).

1. Strategik maqsad va markazlashgan boshqaruv (Centralized Leadership). Xitoy metodologiyasining asosini aniq, uzoq muddatli maqsad tashkil etadi — 2030-yilga kelib SI sohasida global yetakchiga aylanish. Markaziy hukumat resurslarni, ma'lumotlarni (Big Data) va moliyalashtirishni eng muhim strategik yo'nalishlarga (masalan, kadrlar tayyorlash va fundamental tadqiqotlar) yo'naltirish orqali metodologiyaga rahbarlik qiladi. Yuqoridan pastga boshqaruv siyosiy va byurokratik to'siqlarni tezda olib tashlash imkonini beradi, bu esa innovatsiyalarning tezkor tatbiq etilishini ta'minlaydi.

2. Sohalarga yo'naltirilgan integratsiya (Sector-Specific Implementation). Xitoyning asosiy metodologik farqi SI'ni faqat texnologiya emas, balki iqtisodiy transformatsiya vositasi sifatida ko'rishidir. "Aqlli ishlab chiqarish" (Intelligent Manufacturing): "Made in China 2025" dasturi doirasida SI'ni asosiy e'tibor ishlab chiqarish va sanoat zanjirlarini optimallashtirishga qaratiladi. Bu umumiy omilli unumdorlikni (Total Factor Productivity) oshirishning asosiy mexanizmi hisoblanadi.

"AI Transformation of Industries": sog'liqni saqlash, energetika, transport va qishloq xo'jaligi kabi sohalar uchun maxsus SI yechimlari ishlab chiqiladi, bu esa tarmoqlardagi samaradorlik va ekologik barqarorlikni yaxshilaydi.

3. Ekologik tizim va sinov zonalar (Innovation Ecosystem). Xitoy metodologiyasi innovatsiyalar uchun qo'llab-quvvatlovchi ekotizimni shakllantirishga katta e'tibor beradi. Hukumat "Yangi avlod SI'ni rivojlantirish pilot zonalarini"ni tashkil etgan. Bu hududlarda kompaniyalar SI yechimlarini cheklangan me'yoriy sharoitlar ostida erkin sinovdan o'tkazadi. Alibaba, Tencent, Baidu kabi yirik texnologiya gigantlari strategik milliy loyihalarga jalb qilinadi, ular davlatdan katta ma'lumotlar va mablag' oladi, buning evaziga esa milliy miqyosdagi muammolarni hal qiladi.

4. Etika va xavfsizlikni tartibga solish. SI joriy etilish tezligi bilan bir qatorda, Xitoy xavfsizlik va axloqiy me'yorlarni ham metodologiyasiga kiritgan. Ma'lumotlar xavfsizligi: katta ma'lumotlarning markazlashgan boshqaruvi tizimdan foydalanish xavfsizligini ta'minlashga qaratilgan. Axloqiy standartlar: SI tizimlari tomonidan qabul qilingan qarorlarning shaffofligi va xolisligini ta'minlash bo'yicha me'yoriy hujjatlar bosqichma-bosqich ishlab chiqilmoqda.

AQShning sun'iy intellekt (SI) tizimlarini barqaror iqtisodiy o'sishga erishishdagi metodologiyasi Xitoy yondashuvidan tubdan farq qiladi. U bozor boshqaruvi, xususiyl sektor yetakchiligi va fundamental tadqiqot erkinligiga asoslanadi. Bu ko'proq "pastdan yuqoriga" (bottom-up) yo'naltirilgan metodologiyadir.

1. Xususiyl sektor yetakchiligi. AQSh metodologiyasining asosiy drayveri (harakatlantiruvchi kuchi) — bu kapital va bozor talabi tomonidan boshqariladigan yirik texnologik gigantlardir (Google, Microsoft, Amazon).

Innovatsiya mexanizmi: SI modellarining aksariyati xususiyl investitsiyalar hisobiga yaratiladi. Davlatning roli faqat tartibga soluvchi (regulatory) va fundamental tadqiqotlarni moliyalashtiruvchi sifatida cheklanadi. SI'ni iqtisodiyotga integratsiya qilish tez va samarali amalga oshiriladi, chunki bu to'g'ridan-to'g'ri biznes rentabelligi va raqobatbardoshlikka bog'liq.

2. Fundamental tadqiqotlarga sodiqlik. Hukumat strategiyasining asosiy elementi uzoq muddatli, yuqori xavfli ilmiy izlanishlarni doimiy moliyalashtirishdan iborat. Milliy Ilm-fan Jamg'armasi (NSF) va Mudofaa vazirligi qoshidagi DARPA kabi tashkilotlar orqali universitetlar va milliy laboratoriyalardagi SI nazariyasi va algoritmlarini rivojlantirish qo'llab-quvvatlanadi. Ushbu moliyalashtirish yuqori malakali, tadqiqotga asoslangan kadrlar (masalan, PhD darajasidagi olimlar) to'loqini yaratadi, ular keyinchalik xususiyl sektorga o'tib, innovatsiyalarni boshqaradi.

3. Moslashuvchan tartibga solish. AQShda SI'ni tartibga soluvchi yagona federal qonun mavjud emas. Buning o'rniga, yondashuv maqsadli va sektorga xos xususiyatga ega. Tartibga solish har bir sohada mavjud regulyatorlar (masalan, sog'liqni saqlashda FDA, moliya sohasida SEC) orqali amalga oshiriladi. Bu SI yechimlarining maxsus tarmoq standartlariga javob berishini ta'minlaydi. Hukumat SI qarorlari adolatli, shaffof va diskriminatsiyasiz bo'lishini ta'minlashga qaratilgan axloqiy yo'riqnomalar (masalan, AI Bill of Rights)ni ishlab chiqadi.

4. Iqtisodiy ta'sir. AQSh metodologiyasida SI'ning iqtisodiy o'sishga ta'siri asosan mehnat unumdorligini oshirish, xarajatlarni kamaytirish va innovatsion xizmatlar yaratish orqali amalga oshiriladi. Sektorlararo ma'lumotlar erkinligi (xususiyl egalikda bo'lsa ham) va raqobat SI yechimlarini doimiy takomillashtirishga undaydi.

Rossiya strategiyasi SI'ni asosan mudofaa, davlat boshqaruvi va yirik davlat korporatsiyalari orqali iqtisodiyotga tatbiq etishga qaratilgan.

1. Texnologik suverenitet va xavfsizlik. Bu yondashuvning asosiy maqsadi sanksiyalarga chidamlilik va tashqi ta'sirlardan mustaqil bo'lishdir. Importni almashtirish (import substitution) — SI texnologiyalari va dasturiy ta'minotni xalqaro importdan to'liq mustaqil qilish barqarorlikni ta'minlashning muhim metodologik elementi hisoblanadi. SI'ning eng ilg'or ishlanmalari, avvalo, mudofaa, xavfsizlik va strategik davlat loyihalarida (masalan, kosmik va yadroviy sanoatda) qo'llaniladi.

2. Davlat korporatsiyalari orqali tatbiq. SI'ni iqtisodiyotga keng miqyosda kiritishning asosiy kanallari davlatga qarashli yirik kompaniyalar hisoblanadi. Markazlashgan investitsiyalar doirasida davlat ushbu yirik korporatsiyalarga strategik vazifalar yuklaydi va moliyalashtiradi. Korporatsiyalar esa ma'lumotlar manbai (Big Data) va innovatsiyalarni yirik miqyosda tatbiq etuvchi asosiy maydon vazifasini bajaradi. Bu yondashuv ilmiy va moliyaviy resurslarni milliy ustuvor yo'nalishlarga tezkorlik bilan birlashtirish imkonini beradi.

3. Ilmiy bazani rivojlantirish. Rossiya an'anaviy kuchli matematika maktabiga tayanib, fundamental ilmiy baza yaratishga e'tibor qaratadi. Kompetensiya markazlari — SI bo'yicha maxsus ilmiy-ta'lim markazlari tashkil etilgan bo'lib, ular kadrlar tayyorlash va algoritmlarni rivojlantirish uchun mas'uldir.

4. Eksperimental huquqiy rejimlar. Rossiya markazlashgan tarzda SI uchun alohida qonunchilik shakllantirmoqda. Texnologiyalarni amaliyotga tez kiritish uchun tajribaviy huquqiy rejimlar (regulyativ qumdonlar) joriy etilgan. Bu yuridik cheklovlarni aylanib o'tgan holda innovatsiyalarni tezkor sinovdan o'tkazishga yordam beradi.

Qozog'iston SI metodologiyasining asosiy yo'nalishlari Qozog'istonning 2024–2029-yillarga mo'ljallangan Sun'iy intellekt rivojlantirish konsepsiyasi bilan belgilangan.

1. Institutsional boshqaruv va kadrlar investitsiyasi. Qozog'iston metodologiyasi SI'ni davlat darajasida boshqarishga va inson kapitaliga investitsiya kiritishga katta e'tibor beradi. Vazirlik darajasida boshqaruv — Sun'iy Intellekt va Raqamli Rivojlanish Vazirligining tashkil etilishi SI'ni milliy iqtisodiy siyosatning markaziy ustuniga aylantiradi. Massiv kadrlar tayyorlash metodologiyaning asosiy qismi bo'lib, ommaviy ta'lim dasturlariga yo'naltirilgan (2029-yilgacha 5 million fuqaroni SI ko'nikmalariga o'rgatish rejasi). Mintaqaviy darajadagi xalqaro SI markazlarini (International AI Centers) ishga tushirish tadqiqotlar, kadrlar tayyorlash va startaplarni inkubatsiya qilish uchun yagona platforma yaratadi.

2. Milliy infratuzilma va suverenitet. SI tizimlarini tatbiq etishning texnik va lingvistik asoslari ustuvor hisoblanadi. Superkompyuter infratuzilmasi — SI modellarini o'qitish va tadqiqotlar olib borish uchun zarur bo'lgan yuqori hisoblash quvvatlarini yaratish nazarda tutiladi. Qozog'iston tilida katta tillar modelini ishlab chiqishga investitsiya qilish raqamli suverenitetni ta'minlash va SI yechimlarini davlat tili hamda madaniyatiga moslashtirish metodologiyasidir.

3. Ma'lumotlar va regulyatsiya. Davlat organlarining ma'lumotlari "Smart Data Ukimet" kabi yagona tizimlarga jamlanadi, bu esa SI modellarini o'qitish uchun yuqori sifatli va markazlashgan ma'lumotlar fondini yaratadi. Eksperimental huquqiy rejim doirasida "Sun'iy intellekt to'g'risida"gi qonun loyihasi orqali SI'ni xavfsiz, mas'uliyatli va etik doirada qo'llash uchun huquqiy asos yaratilmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Milliy "Sun'iy intellekt strategiyasi"ni ishlab chiqish barqaror iqtisodiy o'sish, raqamli iqtisodiyot va ijtimoiy farovonlikni oshirishda SI texnologiyalarini milliy darajada muvofiqlashtiruvchi dastur sifatida zarur. Universitetlar, ilmiy markazlar va startap inkubatorlari negizida sun'iy intellekt laboratoriyalarini tashkil etish maqsadga muvofiq. "Green AI" tamoyillarini milliy siyosatga kiritish orqali ekologik nazorat, energetika tejamkorligi va chiqindilarni boshqarish tizimlarini joriy etish mumkin.

SI etikasi va huquqiy tartibotlarini shakllantirish ma'lumotlar xavfsizligi, shaffoflik va inson markazli texnologiyalarni ta'minlovchi qonunchilik asoslarini yaratishni talab etadi. SI texnologiyalarini iqtisodiy tarmoqlarga integratsiya qilish doirasida soliq, moliya, transport, sog'liqni saqlash va qishloq xo'jaligi sohalarida intellektual tahlil va prognoz tizimlarini joriy etish zarur. Davlat-xususiy sektor hamkorligini kuchaytirish innovatsion IT-parklar, startap fondlari va biznes-inkubatorlar orqali sun'iy intellekt loyihalarini qo'llab-quvvatlashni taqozo etadi. O'zbekiston uchun ushbu yo'nalishda yagona metodologik platforma yaratish mamlakatning raqamli transformatsiyasi va uzoq muddatli iqtisodiy barqarorligini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi "Raqamli O'zbekiston — 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-6079-son Farmoni // <https://lex.uz/ru/docs/-5030957>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 17-fevraldagi "Sun'iy intellekt texnologiyalarini jadal joriy etish uchun shart-sharoitlar yaratish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4996-son qarori // <https://lex.uz/docs/-5297046>

3. Nasrulloev H. (2023) Soliq ma'murchiligiga zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish orqali soliq bazasini kengaytirish istiqbollari (PhD) ilmiy darajasini olish uchun yozilgan diss. avtoreferati. – Toshkent.
4. Brynjolfsson, E., & McAfee, A. (2017). Machine, Platform, Crowd: Harnessing Our Digital Future. New York: W.W. Norton & Company.
5. Schwab, K. (2016). The Fourth Industrial Revolution. World Economic Forum, Geneva.
6. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2021). AI and the Future of Economic Growth. Paris: OECD Publishing.
7. Ministry of Economy, Trade and Industry of Japan (METI). (2020). Society 5.0: Human-Centered Future Society. Tokyo: METI Press.
8. Korea Development Institute (KDI). (2022). The Impact of Artificial Intelligence on Korea's Economic Growth. Seoul: KDI Research Center.
9. Fraunhofer institute for systems and innovation research (ISI). (2021). Artificial Intelligence in German Industry: Opportunities and Challenges. Berlin: Fraunhofer Verlag.
10. Tohirov, M. (2022). Sun'iy intellekt texnologiyalarining iqtisodiyotdagi o'rni va rivojlanish istiqbollari. Toshkent: Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar jurnali.
11. Karimov, S. (2023). Raqamli iqtisodiyot sharoitida sun'iy intellektni joriy etish muammolari va imkoniyatlari. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti ilmiy to'plami.
12. Normurodov, N. (2024). O'zbekiston iqtisodiyotida raqamli transformatsiya va sun'iy intellekt tizimlarini qo'llash metodologiyasi. Toshkent: Iqtisodiy tadqiqotlar instituti.
13. United Nations (2022). Frontier Technologies and Sustainable Development. New York: UNCTAD Report.
14. World Bank (2023). Digital Development and Artificial Intelligence for Inclusive Growth. Washington, D.C.: The World Bank Group.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>